

Echo 20: Recreëren in de tropen

Van fysieke inspanning komt niet veel terecht in Batouri. De SNV-auto brengt mij overal, en dat is best prettig in een tropisch klimaat. Het aantal fietsers in Batouri is ook maar op één hand te tellen. Op de fiets, toch een prima vervoermiddel in een stadje met lichtglooiende heuvels en goedkoop in onderhoud bovendien, kijkt men neer. Als ik vertel dat zelfs onze (toenmalige) koningin Beatrix regelmatig fietst kijkt men mij ongeloofig aan: 'Op de fiets? Dat is toch voor de armen?'

Als iemand het zich kan veroorloven kiest hij voor een 'moto', een lichte motorfiets, maar het bezit van een auto is de ultieme droom. Zelfs een tweedehands auto, geïmporteerd uit Nederland (te herkennen aan het nummerbord) die in mijn ogen rijp is voor de sloop, is een hebbeding waar nog grof geld voor moet worden neergeteld ook. Maar noodgedwongen zijn de meeste bewoners aangewezen op de benenwagen, desnoods kilometers ver. Daarbij de stofwolken die passerende auto's opwerpen gelaten over zich heen laten komen en voor lief nemend. Over schone lucht gesproken ...

Maar als een westerling zich op de vroege ochtend, als het nog relatief koel is, te voet naar de markt begeeft zoals Wilma, de vrouw van Jan de bouwkundige, kijkt men raar op: 'Je man heeft toch een auto, dan ga je toch niet lopen?' Maar Wilma vindt het juist een leuk wandelingetje en zo spreekt ze nog eens iemand. Maar de echtgenotes van hoge, welgestelde ambtenaren worden 's morgens door hun man in de dienstauto naar de markt begeleid, zelfs voor zo'n kort ritje. Die verwaardigen zich niet om te gaan lopen.

Wat betreft beweging is het dansen in de 'boîtes de nuit', zoals in nachtclub *Batouri Soir*, voor vrijwilligers het meest inspannend en ontspannend, waarbij ook nog eens flink wordt getranspireerd. Veel andere recreatiemogelijkheden zijn er niet. In 1983 is er zelfs nog geen televisie in Kameroen, die komt pas in 1985 in de lucht. Tot die tijd is het de radio die de bewoners op de hoogte houdt van het nieuws.

Uit de brief van 13 september 1983:

'Een mens kan op vele manieren gelukkig worden, ook zonder westerse luxe, want dat is toch zó betrekkelijk, het is maar net waar je opgroeit. Toch is het fijn om af en toe weer even van westerse luxe te kunnen genieten.

Zo kon ik afgelopen weekend weer eens een balletje op de tennisbaan slaan en een duik in het zwembad nemen bij het, in mijn ogen, luxe hotel Mansa in de provinciehoofdstad Bertoua. Wel voel ik me wat opgelaten, als ik jongetjes in gerafelde kleren en blootsvoets achter de ballen aan zie hollen, de ballenjongens. Wat een tegenstellingen. Maar ja, zo is het leven hier. Het was voor mij een heerlijke ontspanning, je slaat heel wat frustraties van je af op zo'n baan. Er blijken nog meer vrijwilligers gek te zijn op tennis, ik ben dan ook blij dat ik mijn tennispullen heb meegenomen. Zo eens in de maand kom ik er wel. Vrijdagmorgen om 6 uur vertrok ik naar Bertoua en jawel, de grote

De Kadey

regentijd is begonnen dus een enorme bui die de hele ochtend duurde, kwam op het dak van de auto terecht. De weg was veranderd in een snelstromende rivier, je snapt niet waar al het water vandaan komt. En dan maar hopen dat je niet vast komt te zitten, je weet nooit hoe diep die kuilen zijn. Ik ben goed overgekomen, voordeel is dat je tijdens de regen geen vrachtwagens tegenkomt, er zijn overal slagbomen, want ze rijden de hele weg kapot als er zoveel modder is'.

Gelukkig is er buiten het tennis ook nog zoiets als muziek, die continu uit

de luidsprekers schalt op het 'stationnement', de bushalte in hartje Batouri. De makossa, swingende Kameroense muziek met sterke basritmes en koper, is er razend populair in de jaren 80.

Op andere momenten verzinnen we zelf uitstapjes. Zo kan er in de rivier die langs Batouri stroomt en waar het departement naar is vernoemd, de Kadey, worden gezwommen. Generaties vrijwilligers waagden zich in het weekend al hotsend en botsend over het smalle weggetje met enorme kuilen, om uit te komen bij een lommerrijke plek, ver van de bewoonde wereld. De door de stroming uitgesleten oevers hebben er de wortels blootgelegd, en lianen slingeren zich door de overhangende bomen die de oevers veranderen in een schaduwrijke plek. Daar aangekomen kun je je door handige jongens, die

Privéstrandje

van 23 oktober 1983:

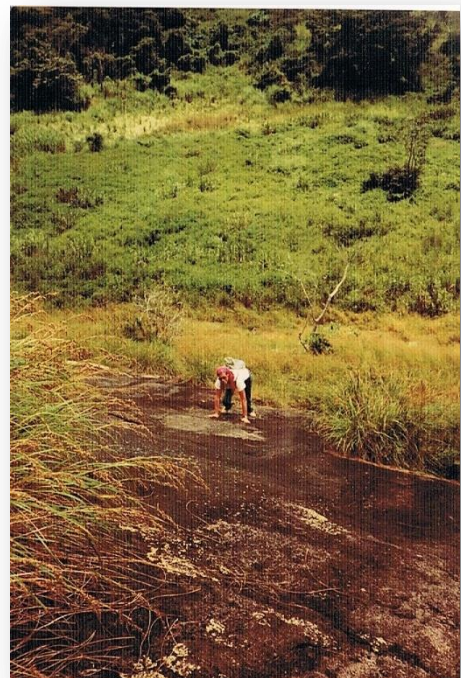
'Ik heb nu een heel rode kleur, vandaag ben ik nl. nogal verbrand. Samen met Jan en Harm, SNV-vrijwilligers) en twee Kameroense collega's zijn we nl. een berg gaan 'beklimmen' op 35 km van Batouri. Het is hier wel wat heuvelachtig, maar die berg is echt een enorme rots met slechts hier en daar wat begroeiing. Nou, het was een hele toer. Om aan de voet van de berg te komen moesten we eerst door een stuk savanne met olifantsgras van zo'n drie meter hoog, en zogenaamd bokassa-gras (om zijn gemene scherpte vernoemd naar de voormalige president van de Centraal Afrikaanse Republiek). De beste strategie om daar doorheen te komen is om je gewoon maar te laten vallen, dan gaat het gras vanzelf opzij. Vervolgens klauterden we de berg op, deze was behoorlijk steil met hier en daar wat gladde stukken door waterloopjes, en wat graspollen waar je je aan vast kon klampen. Halverwege ben ik, hevig zwetend want wie gaat er nou midden op de dag een berg beklimmen, dat doen alleen westerlingen, onder een rotsblok gaan zitten. Ik keek uit over het prachtige

Ik word overgezet in een pirogue

graag een zakcentje verdienen, in een pirogue, dat is een uitgeholde boomstam, via de sterke stroming laten overzetten naar het zonovergoten eilandje midden in de rivier. Al liggend op dit zandstrandje ruist het koele, kabbelende water langs je voeten, met de roep van tropische vogels op de verre oever op de achtergrond. Als dat geen authentiek 'out of Africa'-gevoel is! Na een duik in het koele water keren we wat later geheel verfrist weer huiswaarts.

Uit
de
brief

Op handen en voeten naar boven

Met de hand gegraven 'goudmijn'

uur. Verder is er niemand die zulke uitstapjes hier maakt. Afrikanen lopen al genoeg in de brousse rond, zij houden meer van de reuring van de stad. En hoe zouden ze er zonder vervoer kunnen komen? Wij hebben de luxe van een SNV-auto, die privé mag worden gebruikt. De rekening daarvoor hebben we er graag voor over, want zo kom je nog eens ergens'.

Ook een bezoek aan de 'goudmijnen' is een bezoekje waard. In Kambele, een dorpje net buiten Batouri, wordt goud gedolven. Zoals overal in de wereld is ook daar sprake van een zekere goudkoorts: vele mannen en jongens graven er, niet zonder gevaar, enorm diepe putten om de goud bevattende rode aarde naar boven te kunnen halen en er rijk van te worden. Vervolgens wordt

Goudweger

ongerepte landschap, dat zinderde van de hitte, waar werkelijk geen huis of andere menselijke activiteit te bespeuren viel. Ondertussen probeerden de anderen de top te bereiken, dat is hen overigens niet gelukt. Door hetzelfde olifantsgras weer terug, dat was echt lachen. We zagen er niet uit, we zaten onder het gras en stro en waren lekker smerig. Beneden in de beek hebben we toen lekker even gesparteld. Jan lag er languit in. Terug in de stad hebben we een 'pot' gedronken, een grote koele fles bier, heerlijk was dat. Om vier uur vanmiddag lag ik uitgeteld op bed tot zes

Goud 'wassen'

deze aarde 'gewassen'. Dat is een secuur en tijdrovend werkje, om de piepkleine gouddeeltjes uit de aarde te filteren. De gelukkige vinder kan het goud vervolgens direct verkopen aan de altijd aanwezige opkopers. Dat zijn vaak handelaren uit Noord-Kameroen, die met gebruikmaking van een weegschaaltje de waarde bepalen. Waarna er weer verder wordt gegraven. Maar rijk worden de gouddelvers er zelden van.

Heel langzaam dringen er andere moderniteiten door in Batouri.

Uit een brief van februari 1985:

'Er is trouwens een bioscoop geopend in Batouri, daar ben ik dinsdag heen geweest met Harm. Het beeld was redelijk goed, er draaide een of andere Franse film die viermaal brak, maar dat geeft niet. Alleen was het geheel onverstaanbaar, geen woord hebben we ervan begrepen! Maar alleen al het zien van die Europese taferelen was al grappig, we hebben hem dan ook helemaal uitgekeken.'

Ook leuk waren de reacties van die Kameroeners, die vinden bewegende beelden schitterend. Dus is er weer een ontspanningsbron bij naast het bier, want verder is er ook helemaal niks, geen boek of tijdschrift, niks te krijgen hier!’

Als je het geluk hebt om op school te leren lezen en schrijven, is het een moeilijke zaak om die vaardigheden later goed te onderhouden. Want hoe doe je dat, als er niets te lezen valt?

De meeste ontspanning ervaart men dan ook in het gesprek met de anderen. Nieuwtjes en verhalen gaan in de stad van mond tot mond: ‘Radio trottoir’, een zeer toepasselijke benaming. Het is een eeuwenlange traditie, die voortborduurt op de spreekwoordelijke tamtam. En het leven langs de straten, op de markt en in de barretjes van Batouri bieden daarvoor gelukkig alle kans.

Ria Verbeek

© Terug naar Batouri

Juni 2020